

*Utolsó pillantásod iszonyat,
a zöld-szikrájú szerető sötét szem
tompán dermed borostyánkő-homályba,
nincs többé fénye, lángja,
nem óv, nem kér, nem ad,
villáma megfagy a szempilla-résben,
s minden kerted, gyümölcsöd széthasad
a földön és az égen,
végső kaput kitarva
elhunysz gyámoltadért: a mindenség halála.*

Az, ami ezután jön, az utolsó versszak, nemcsak Weöres költészetének csúcsa, hanem filozófiájának is végpontja. Innen már nincs tovább: a mindenség végén, a semmi partjain állunk:

*A tiszta reggel rém-látás az éjnek,
homlokod íve úr a félhomálynak,
ahol vonulnak vértés századok*

A mindenség istennője tehát: maga a homály. „Sötét és semmi voltak: én valék / kietlen, csendes, lény-nem-lakta Éj / és a világot szültem gyermekül” — idézhetnénk Vörösmartyt. A századok öntudatlanul, fényét sem ismerve: „Mellükön cimered, de rád se néznek” — benne vonulnak: a tiszta reggel ára: az ő halála. A Személyesnek halála: az anyáé, a gyermeké, a nőé. A *Salve Reginában* Weöres bevallja, megfogalmazza az anyaghoz kötöttségét, és azt, hogy felszabadulása csak az anyagtól elszakadottan lehetséges. De egyben bevallja, elárulja e felszabadulás lehetetlenségét is: e vers minden sora, minden képe az anyag, a személyesség szükségletéről beszél. Kétértelműsége feloldhatatlan.

Ahogy feloldhatatlan — és mégis lenyűgözően megragadó — az utolsó három sor paradoxona:

*ki szebb vagy, mint ha szárnyad
forrás fölött lobog
s mint tartó fonalad szövői, csillagok.*

Kinél vagy szebb? Forrás felett lobogó önmagadról, az alád rendelt és sorodat szövő csillagoknál — a földi létnél. Mintha a múlt a jövő elé szaladna, a rész eltakarná az egészet — mert ki az, aki szebb lehet önmagánál? Csak a folytonos változás, a személytelen én, az anyagban láthatóvá lett anyagtalanság.

WEÖRES SÁNDOR VERSE

Ezeréves Esztergom

A hajdani királyi székhely,
ódon Esztergom tekint a Dunára;
körülötte dombok komoly redői,
fodros-hullámos királyi palástja.

Esőzön áldás, simuljon béke
Bakócz Tamás és Babits városára...
Nagy a múltja, legyen a jövője
tartós, szilárd, mint Süttő márványa.